

Křížová cesta o ztrátách a nálezech v době pandemie Covid-19

(Pobožnost Křížové cesty v kostele sv. Havla v Praze, pátek 12.3.2021 ve 12:00)

Použitá literatura:

- Zdeněk A.Eminger:
 - http://www.christnet.eu/clanky/6506/pandemie_covidu_19_a_otazky_pro_nas_pro_krestany.url
 - http://www.christnet.eu/clanky/6514/zn_hleda_se_nadeje_rozhovor_o_pandemii_covidu_19_s_kardinalem_dominikem_dukou.url
- Poděkování Českému rozhlasu: svědectví literátů, dětí i obyčejných lidí
- Papež František: <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=30850>

Úvod:

Alena Scheinostová

A zase počítáme. První, druhá, třetí vlna, třetí, čtvrtý, pátý PES, ixtý ministr zdravotnictví, o tři tisíce víc než před týdnem, o čtyři víc než v sobotu, první dávka, druhá dávka, další schválená vakcína. Počítáme hospitalizované, zemřelé, ty, které museli ke kremaci převézt do jiného okresu, protože v tom domovském se prostě nevešli.

330 je odhad koláčů, bábovek, štrůdlů a perníků, které jsem za ten čas upekla, aby bylo co snídat a nemuselo se tak často do krámu. O něco nižší číslo bude za obědy, řekněme 250, protože sem tam přece jen šlo některé dítě do školy a najedlo se tam. Ale zase si tu dvě stě padesátku vynásobme čtyřmi, aby to sedělo na počet porcí. Na počty jsem nikdy nebyla. Ale koronavirový stereotyp ze mě pomalu činí statistika – amatéra, právě tak jako amatérskou viroložku, učitelku, ba i prorokyni a takřka profesionální kuchařku a uklízečku.

1. Pilátův soud

Devítiletá Olívie tráví čas v bytě ve městě. Na kroužky nemůže chodit, ale alespoň vždycky ve středu konverzuje na dálku v angličtině.

„Je to poslední kroužek, kterému se můžu věnovat i z domova, tedy ještě vedle Dismanova rozhlasového dětského souboru. Na kroužek lega teď chodit nemůžu chodit. Gymnastiku můžu dělat doma, ale nemá mi kdo předvádět.“

Olívie chodí ven třeba do parku s rodiči, někdy si vezme i koloběžku. Kamarádi jí chybí: „Jsem jedináček, takže tady nemám nikoho, s kým bych si hrála. Máma pracuje, táta pracuje,“ popisuje.

„Už se nemůžu dočkat, až se zase vrátíme do školy. Tedy pokud se tam vůbec vrátíme. Ale co je to za teorii? Určitě se tam vrátíme. Dnes nám přivezli zásilku, tak tady celou dobu nahrávání sedím v krabici od peřin a od koše. Udělala jsem si v tom takový malý bunkr.“

Devítiletá Olívie svůj deník uzavírá přáním: „Moc bych si teď přála, aby se vytvořila vakcína na koronavirus a aby se už otevřely školy. Abychom už mohli ven chodit bez roušek a všichni bychom mohli zase normálně žít.“

2. Ježíš přijímá kříž

Seniorka Vlasta vařila a trávila čas na zahradě. „Takže pohoda, ale po tom, když jsem si pustila zprávy kolem 17 hodiny, tak mě trochu děsí a zatím jsem si to moc nepřipouštěla, že se ta pandemie šíří mezi lékaři, nemocnicemi, v domovech seniorů, což se mi nelíbí. Doufám, že se bude situace vyvíjet stále lépe a lépe a vše úspěšně skončí.“

Vlasta a její 73letý manžel od začátku nouzového stavu nevycházejí ven mezi lidi. Zatím se nehádají: „Nějakou ponorkovou nemocí netrpíme, možná že manžel má jiný názor. Já ten pocit nemám.“

Seniorka doufá, že se situace s nákazou bude zlepšovat. „Myslím si, že teď teprve si všeho vážíme. Nevadí mi ani, že mám najednou o hodně delší vlasy, ze kterých mi lezou šediny. Najednou jsme zjistili, že umíme šít roušky. Znovu pečeme chlebíček, rohlíky. Ať to vše zlé je za námi. Ta obrovská solidarita, přála bych si, ať nám vydrží a pomáháme si i v té době povirové.“

3. První pád

Lukáš, 14 let (8. Třída)

Už od jara jsme byli na on-line výuce, to bylo něco nového, co nikdo neznal. Díky tomu, že se věnuju programování webů, tak jsem to oproti ostatním zvládal. Ve druhé vlně jsem se apoň víc začal věnovat koníčkům.

Tím, že jsme měli ty hodiny on-line, tak to bylo celkově uzavřenější, neměli jsme kontakt s učitelem, i když někteří měli zaplout webkameru. Kdybych byl ve škole, tak se rovnou

zeptám. Takto jsem nevěděl, jestli se mám ptát nebo ne. Bylo to strašně jiný oproti normálu a i já jsem s tím měl problémy, ale nevím které konkrétně říct.

Nejvíc mi chybí kamarádi, kontakt s živou osobou. S někým jiným, než je rodina a příbuzní.

4. Ježíš potkává svou matku

Kateřina Tučková, spisovatelka

Nepojedeš nikam, budeš doma kojít, prozpěvuju si poslední týdny každou třetí hodinu hymnu kojících matek od brněnské rockové femme fatal Muchy, zatímco se mi ve výstřihu svíjí před pár týdny narozené koruně. Pozor, neplést s koroniálem. Na rozdíl od koroňat, narozených v době pandemie, přibudou koroniálové na svět až za devět měsíců. Alespoň to tvrdí slovník moderní městské mluvy na webu čeština2.0. To je mimořádně užitečný slovník, člověk v něm najde spoustu pozoruhodných výrazů a dozví se něco o světě, v němž se zrovna nepohybuje.

Při kojení se tak učím nová slova. Koronakec, koronavirvál, koronténa, koronalypsa... každý den tu přibývá jeden čerstvý novotvar. Zalistuju o několik týdnů zpět, zvědavá, jaké slovo do slovníku přibylo se dnem narození koruněte, a kupodivu tam nacházím další výraz jako ušitý na míru mé nové životní situaci – čtěně, s možnou variantou čtěňátko čili malý čtenář. Hm, proč ne? Nejdřív pro něj ale budeme muset zachránit hroučící se knižní trh.

Koutkem oka provinile kontroluju, jestli to koruně nezaslechlo, a v hlavě se mi přitom opět rozezní hymna kojících matek. Nepojedu nikam, na žádnou rezidenci, matka s děckem u prsu si nemůže dovolit rajzovat po nějakých literaturhausech, a nevyrazím ani na literární festivaly či knižní veletrhy, kam jsem měla toto jaro se suitou celé rodiny zavítat. K mé smůle je všechny zrušil koroneřád. Namísto toho, abych se procházela po výstavních halách mezi stánky plnými knih, se tak jako šelma lapená v kleci procházím mezi čtyřmi stěnami koronavirem zpřísněné mateřské samovazby, od kojení k přebalení a zase nanovo, s malými přestávkami ve chvílích dětského spánku, kdy ze svérázných myšlenek Anny Pammrové snovám příběh pro knihu o hrdinkách naší minulosti. A to je tak asi všechno, co teď můžu, pro všechno ostatní mám – notujíc si spolu s Muchou – útrum, útrum, útrum.

5. Šimon z Kyrény

Zdeněk A. Eminger

přístup ke covidu-19 / jako nechtěná příprava na smrt

díky lhostejnosti a cynismu lidí / kteří chodí nakaženi mezi druhé / a mezi ostatní dokonce
vodí své děti / o nichž pak kudy chodí a na sociálních sítích píšou / jak je milují / žijeme v
latentní přípravě na smrt

s kýmkoli se loučím / i když vím / že se brzy uvidíme / loučím se s ním, jako bych ho měl vidět
naposledy

svoji práci / pokud odcházím / dávám na hromádku s poznámkami / co je uděláno a jak v ní
pokračovat

dříve to byla ozbrojená pěst dělnické třídy, dělnická třída sama a hrstka zločinců / které
věděly, co je pro ostatní dobré / lidé vycpaní ulicí a komunistickými sjezdy určovali
pravidla hry odborníkům i laikům

dnes je to možná i polovina populace obyvatel / která určuje pravidla hry ostatním / pravidla
hry, kterou přece nelze nazvat jinak než kultura smrti

vážím si všech, kteří pomáhají / jsou to hrdinové a mučedníci doby / vážím si vědců, kteří
dělají vše pro to / abychom z této tragédie vyšli nezlomení / obávám se ale / že právě "elita"
ulice a hoaxařů bude určovat pravidla hry až do samého konce

myslím si / že z tohoto traumatu se budou civilizované země / za pomoci nejlepších lidí
oboru a celonárodní shody dostávat roky

u nás v nic takového nevěřím / a každého, s nímž mluvím / povzbuzuji ke znovu uvědomění
hodnoty života / který je právě teď a právě nyní třeba udržet i navzdory druhým

modlím se a přeji všem hodně štěstí

6. Veronika

Přeplněné nemocnice a extrémní zátěž na jednotkách intenzivní péče. V této realitě žijí
zdravotníci už mnoho měsíců. U mnohých z nich se dostavuje frustrace, nadměrný stres a
fyzické i psychické vyčerpání. Lékaři, zdravotní sestry, záchranáři, ale třeba i laboranti v
nemocnicích pracují často na hranici svých možností a psychiatři varují před rizikem nárůstu
úzkostných poruch a depresí.

Mám jednu sestřičku, která to prostě psychicky nezvládla. Nezvládla ten nápor. Potom ty
holky prostě onemocní. Furt to dáváme personálně, ale je fakt, že už těch úsměvů ubývá,"
přibližuje Radiožurnálu situaci vrchní sestra covidové interny v Krajské nemocnici Stod u
Plzně Drahoslava Letáková.

Zdravotníci už téměř rok čelí nadměrné zátěži kvůli epidemii koronaviru. Fyzické a
psychické vyčerpání může vést podle psychiatrů k nárůstu depresí a úzkostí.

„Nejsem třeba unavený z toho, kolik toho je, ale jak je to furt dokola. Máte pocit, že jste jak křeček v kolečku. Prostě běháte furt dokola, děláte ty samé úkony jak roboti. A to je na tom asi to unavující,“ říká Jiří.

„Už mi doma říkal, že je unavený z toho, že ho ke každé pronaci volají právě kvůli tomu, že je chlap a většinou tam bývají lidé s nadváhou a je hrozně těžké je otočit do té polohy. Je to třeba měsíc zpátky, kdy mi několikrát říkal, že už je opravdu fyzicky unavený,“

S vyčerpáním zdravotnického personálu má své zkušenosti také Hana Šimonová, vrchní sestra na anesteziologicko-resuscitačním oddělení v liberecké nemocnici.

„Včera i dneska jsme museli poslat ze směny jednu sestru domů. A to znamená, že ona odejde a koho já tam dám? Musím zavolat někoho z domu. Sestřička na sále zkolabovala, musela odejít domů, už tady nemohla být,“ popisuje Šimonová.

7. Ježíš padá pod křížem po druhé

Zdeněk A. Eminger

Rád bych nabídl následující seznam otázek, tezí a úvah, na které bych chtěl znát v českém křesťanském a katolickém prostředí alespoň nějaké odpovědi. Mám možná tu smůlu, nebo štěstí, že se na mě od počátku pandemie obrací ti, jimž nemoc vzala blízké, vlastní zdraví, duševní a duchovní pohodu, pakliže je vůbec neparalyzovala ve stavu, v němž nejsou schopni čelit problémům všedního dne. A jelikož z této probíhající tragédie pramení rovněž napětí v mezilidských a partnerských vztazích, domnívám se, že jakákoliv pomoc, kterou teolog nebo člověk v duchovenské službě poslouží druhému, může další inspirovat k jejich vlastní odvaze spojit svůj křesťanský život s tím, kdo je jako on Božím dítětem. Myslím tu zvláště na ty, kteří prokázali nezměrnou statečnost a milosrdenství v péči o druhé – na lékaře, zdravotní sestry a bratry, na tisíce bezejmenných dobrovolníků i těch, kteří si dali proměnit svůj vlastní život a přijali drastická omezení, aby v této oběti pomohli ostatním a nestali se druhým kamenem úrazu.

(pouze výběr)

1. Jaká je hodnota lidského života?
2. Lze Covid-19 chápat v dějinách spásy jako jedno z Božích napomenutí / připomenutí / otázek?
3. Chápe-li někdo Covid-19 jako Boží trest, pak za co a proč jde o trest kolektivní?

4. Byl by náš vztah k této nemoci jiný, kdyby napadala převážně děti?
5. Jak široká je mravní odpovědnost za šíření / boj proti Covidu?
6. Pohlíží stát na církevní shromáždění jako na jeden z mnoha zájmových spolků? Pakliže ano, proč?

8. Ježíš potkává Jeruzalémské ženy

7. Mají mít křesťané v opatřeních proti Covidu nějaká privilegia?
8. Je omezené a kontrolované setkávání v posvátném prostoru méně důležité než nákupy?
9. Má církev ústy svých biskupů protestovat proti omezování / zavírání kostelů – chrámů naděje?
10. Může bohatá historie a zkušenost církevní špitální péče nabídnout lékařům nějaké směrovky?
11. Jak tenká / silná je hranice mezi osobní svobodou a hlasem svědomí?
12. Může intimita svátostného života, zvláště pak eucharistické přijímání, nabídnout vzor pro naše mimocírkevní setkávání?
13. Umíme si představit, že by nás církev vyzvala ke službě v první linii mezi nemocnými?
14. Jak solidární máme být s těmi, které Covid-19 z nějakého důvodu vyřadil z běžného života?
15. Je správné, aby nás církev (když ne hlas svědomí) vyzvala k modlitbám, půstu a obětem za nemocné?
16. Jak nás zkušenost neviditelné smrti formuje v pohledu na trpící a umírající v důsledku jiných onemocnění, úrazů, neštěstí či sebevražd?
17. Proměňuje pandemie náš vztah k pátému přikázání, jež se týká hodnoty lidského života v jeho psychické, duchovní a tělesné celistvosti?
18. Umím se modlit za popírače Covidu-19, kteří svými postoji vhněli do náruče smrti ostatní a kteří nakonec sami onemocněli?

9. Ježíšův třetí pád

(pouze výběr)

19. Čas pandemie je časem ztrát i nálezů. Co jsme dokázali s úlevou ztratit a co jsme ke svému dobru zase našli?

20. Porozumění Covidu-19 obnažilo rozdělení společnosti, a tím i církve. Definuje náš postoj ke Covidu i naše náboženské a filozofické uvažování?

21. Covid-19 proměnil i způsoby liturgického slavení a po vzoru koncilu ukázal sílu všeobecného kněžství. Papež zplatnil službu lektorátu a akolytátu pro ženy. Může být pandemie výzvou k dynamičtější diskuzi a případnému přijetí ženského diakonátu a kněžství ženatých mužů?

22. Umělecké galerie a divadla jsou zavřené. Myslíte si, že úplné uzavření center estetického a duchovního prožitku může v boji proti pandemii pomoci?

23. Světové společenství doznalo citelných proměn a změní se patrně i struktura politického, občanského a sociálního života. Má být v těchto změnách církev symbolem stálosti a zřící se alespoň pro tento čas strukturálních změn, jak je naznačilo pokoncilní období i současný papež?

24. Argument: Lhostejné šíření nemoci bere naději a čas těm, kteří ještě nebyli v duchovním smyslu připraveni na svou smrt (a s nimi i jejich blízcí).

25. Argument: Co Pán Bůh řídí, dobře řídí. Zdánlivě lhostejný přístup k nemoci naopak umožňuje lidem vystoupit z pozemského slzavého údolí a setkat se (v předčase) se svým Pánem (smrt z milosti).

26. Argument: Církev se má starat o věčný život svěřených duší a věci světské nechat světu.

27. Teze: Náchyllost k přijímání a šíření dezinformací, hoaxů a lží souvisí s nezakotveností vlastního života v pravdě a kritické reflexi rozumových skutečností.

28. Teze: Povahy, jimž se přičí být vystavován pochybnostem, pomáhají z ryze odborného tématu dělat téma pseudo-náboženské a pseudo-filozofické.

29. Teze: Masivní odpor části obyvatel i křesťanů k základním prostředkům a metodám boje s Covidem-19 ukazuje trvalé napětí mezi vědou a vírou, mezi realitou a světem zbožných přání a ukazuje i na nízkou kvalitu vzdělání.

10. Ježíš zbaven šatů

(pouze výběr)

29. Teze: Masivní odpor části obyvatel i křesťanů k základním prostředkům a metodám boje s Covidem-19 ukazuje trvalý napětí mezi vědou a vírou, mezi realitou a světem zbožných přání a ukazuje i na nízkou kvalitu vzdělání.

30. Teze: Pandemie Covidu-19 je pouhou epizodou v životě společnosti a církve. Zápas o lidskou duši se odehrává na úplně jiném bitevním poli.

31. Aplikovat v této situaci pravidlo nejvyššího mravního zákona – lásky k bližnímu – je / není spravedlivé.

32. Kopírují odlišné přístupy k pandemii napříč kulturami a civilizacemi i odlišnosti v oblasti lidských vztahů, občanské angažovanosti, aktivního / pasivního života církve a ostatních náboženských společností?

33. Otiskují se v přístupu k pandemii naše konzervativní a liberální postoje a preference?

34. Když se člověk vzdá, obvykle mu nebývá lépe. Kde je zdroj rozšířeného defetismu a odporu vůči stávající pandemické krizi?

35. Které z nutných omezení nejvíce snižuje kvalitu našeho života?

36. Které z daných opatření nám naopak kvalitu života zlepšilo?

37. Vedle seniorů jsou nejpostiženější děti, ochuzené o klasickou školní výuku a sociální interakci. Myslíte si, že chybějící návyky a setkávání negativně ovlivní jejich vývoj a pozdější život?

38. Tím, že lidé spolu tráví více času v rodinách, dochází jak k vážným partnerským krizím, tak k okamžikům, které by mimo tuto pandemii nebyly tak časté. Poznali jste v tomto čase nové (dobré / stinné) stránky svého životního partnera, dětí i sebe samých?

39. Pokud jste vůči boji s Covidem-19 skeptičtí a považujete-li vědecké úspěchy v otázce prevence a vakcinace za neprůkazné, brání vám to oslovovat jiné lékařské specialisty při jiných vážných onemocněních?

11. Ježíš přibíjen na kříž

40. Vyhledali jste v posledním roce pomoc psychologa, psychoterapeuta, psychiatra či některého z duchovních a teologů?
41. Nabízí podle vás církve a konkrétní církevní společenství z titulu obdržných darů a charismat to, co byste od nich očekávali a po čem toužíte?
42. Je pro vás v čase online důležitá Bible, breviář, krásná literatura, hudba, umění? Pakliže ano, k čemu vás tento prožitek přivedl / proměnil?
43. Jste ochotní se dočasně nebo trvale vzdát některých práv a svobod ve prospěch rychlejšího řešení pandemického vývoje?
44. Covid-19 omezil svobodu a ochotu cestovat. Řadě lidí toto omezení změnilo život. Je pro vás svoboda pohybu důležitá?
45. Bývalý i současný papež se dali očkovat vakcínou proti Covidu-19 a k vakcinaci vyzval papež František. Uvítali byste totožné symbolické jednání i od českých a moravských představitelů církevní služby a exponovaných autorit (až bude vakcína dostupná)?
46. Je pro vás mravní a ekonomická solidarita některých západních zemí s nejpostiženějšími regiony atraktivní?
47. Existují podle vás místa a komunity, které si zasluhují zvláštních ohledů a zvláštní péči světového společenství?
48. Může se / musí se vrátit svět po odeznění pandemie do starých kolejí?
49. Investice potřebné energie, zdrojů, času i financí jsou nyní třeba tady, v zápase s Covidem-19. Na co by se podle vás ale ani nyní nemělo zapomínat?
50. Kde podle vás pramení naše současné světové covidové prvenství?

12. Ježíš na kříži umírá

Papež František

Již více než rok se zdá, že nastal večer. Husté temnoty zahalily naše náměstí, ulice a města; ovládly naše životy a vyplnily všechno ohlušujícím tichem a bezútěšnou prázdnotou, ochromujícími cokoli se namane. Je to cítit ve vzduchu, je to patrné na gestech a vyjadřují to pohledy. Dolehly na nás obavy a rozpaky. Jako učedníci z evangelia ocitli jsme se náhle

v neočekávané a zběsilé bouři. Uvědomili jsme si, že jsme na stejné lodi, všichni zranitelní a dezorientovaní, ale zároveň důležití a nezbytní, všichni jsme povoláni veslovat společně, všichni se potřebujeme navzájem těšit. Na této lodi... jsme všichni. Jako oni učedníci, kteří jedním hlasem a s úzkostí říkají: »Hyneme« (v.38), tak i my jsme postřehli, že nemůžeme jít každý dál na vlastní účet, nýbrž pouze společně.

13. Ježíš položen do klína své matky

Papež František

Bouří pandemie spadly masky oněch stereotypů, jimiž jsme zastírali svoje „ego“ ve stálé snaze o vlastní *image*, a znovu byla odhalena ona (požehnaná) sounáležitost, od níž se nelze odtrhnout: sounáležitost bratří.

»Proč se bojíte? Proč ještě nemáte víru?«.

V tomto našem světě, který miluješ více než my, jsme se hnali vpřed plnou rychlostí a měli dojem, že jsme mocní a schopní všeho. Chtiví zisku, jsme se nechali pohltit věcmi a strhnout spěchem. Nezastavili jsme se na tvoje volání, neprocitli jsme tváří v tvář válkám a nespravedlnostem, neslyšeli jsme křik chudých i naší těžce nemocné planety. Vyzývavě jsme pokračovali a mysleli si, že budeme v nemocném světě navždy zdraví. Nyní, když jsme na rozbouřeném moři, tě prosíme: „Probud' se, Pane!“.

14. Ježíšovo tělo položeno do hrobu

Papež František

Pane, obracíš se k nám výzvou, výzvou k víře. Výzvou, v níž nejde ani tak o to věřit, že Ty existuješ, nýbrž jít za Tebou a důvěřovat Ti. V této postní době zní tvoje naléhavá výzva: „Změňte smýšlení“, »obraťte se ke mně celým svým srdcem« (Jl 2,12). Voláš nás, abychom se chopili tohoto času zkoušky jako *času volby*. Není to čas tvého soudu, ale našeho soudu: čas vybrat si mezi tím, na čem záleží, a tím, co pomíjí, oddělit to, co je nezbytné, od toho, co nezbytné není. Je to čas k opětovnému usměrnění běhu života vstříc Tobě, Pane, a vstříc druhým.

Pán nás uprostřed bouře interpeluje a vybízí, abychom vzbudili a aktivovali solidaritu a naději, jež jsou s to upevnit, podpořit a dát smysl těmto hodinám, kdy se zdá, že všechno ztroskotává. Pán se probouzí, aby probudil a oživil naši velikononoční víru. Máme kotvu: v Jeho

kříži jsme byli spaseni. Máme kormidlo: v Jeho kříži jsme byli vykoupeni. Máme naději: v Jeho kříži jsme znovuzrozeni a objemuti, aby nás nic a nikdo neoddělil od Jeho výkupné lásky. Uprostřed izolace, v níž trpíme nedostatkem přízně a setkání, zakoušíme nedostatek mnohého, slyšme ještě jednou zvěst, která je naší spásou: vstal z mrtvých a žije vedle nás. Pán nás volá ze svého kříže, abychom opět našli život, který nás čeká, hleděli na ty, kteří se nás dovolávají, posílili, rozpoznali a podnítili milost, která v nás přebývá. Nezhášejme skomírající plamínek (Iz 42,3), který nikdy neochoří, a dejme vzplanout naději.

Obejmout Pána, abychom objali naději: to je síla víry, která osvobozuje od strachu a dává naději.